

'Ik vind het belangrijk

In Galerie Fontana Fortuna is een overzichtstentoonstelling van het werk van fotograaf Jan Banning. Met ook zijn nieuwste werk: variaties op klassieke schilderijen met allochtonen in de hoofdrol. 'De tijd van Vermeer en Rembrandt was minstens zo multicultureel als de onze.'

JAN PIETER EKER

Turkse Jan Six.

Toen ik de schilderijen van Johannes Vermeer bestudeerde, was mij op dat er veel vrouwen met hoofd-
doeken op staan. Ik herinnerde me dat mijn moeder in mijn jeugd ook vaak een doek over haar haren deed als de kerst binnenstaple en dacht: wat een waanzinnig eigenlijk, alle opheld die daer nu over bestaat. Daar wilde ik wat mee doen, met die islamofobie. Het gaat me niet zoover om het hoofddoekje zelf, dat vind ik de opwindning nauwelijks waard."
Als reactie op de groeiende xenofobie en islamofobie in Nederland aan Europees werk fotograaf Jan Banning (Amstel 1964) aan de serie *National identities*, waarin hij immigranten een hoofdrol geeft in fotografische variaties op klassieke, iconische schilderijen. Sinds zater-

dag zijn de eerste foto's te zien in de nieuwe Galerie Fontana Fortuna, als onderdeel van een overzichtstentoonstelling waaraan ook foto's te zien zijn uit vermaarde series als *Bureaucrats* (portretten van ambtenaren van over de gehele wereld) en *Troostmoedjes*, zijn portretserie van hoogbejaarde Indonesische vrouwen die in de Tweede Wereldoorlog door de Japanse bezetter werden gedwongen tot prostitutie.
De foto *Marokkaanse met aanvraagformulier voor inburgeringscursus bij gelosten raam* ontstond in 2010. Het stelt twee vrouwen van de zeventiende-eeuwse huizen, maar in de meeste wordt je visueel gesplaagd door kabelgoten en andere storende anachronismen. Uitsluitend kon ik terecht in het Museum Catharijneconvent in Utrecht. Dat heeft weliswaar dubbele rames, maar dat vind ik niet zo erg. Dat ze muurvast zaten, was eertijd gezegd een cadeautje."

Normaal gesproken legt Banning zijn gelosten raam eente Banning op Johannes Vermeers *Brieflezende meisje bij het venster uit 1657*. Zoals de titel al aangeft, leest ze geen brief maar een aanvraagformulier voor een inburgeringscursus. En het raam is dicht. "Het was niet eenvoudig een geschikte loca-
te te vinden. Het stikt weliswaar

ermee te maken hebben dat ik zelf uit een soot- migrantenfamilie stam: mijn ouders zijn geboren in storende anachronismen. Uitsluitend kon ik terecht in het Museum Catharijneconvent in Utrecht. Dat heeft weliswaar dubbele rames, maar dat vind ik niet zo erg. Dat ze muurvast zaten, was eertijd gezegd een cadeautje."
Nadat hij een Marokkaanse meisje had geportretteerd, wilde Banning graag een Turkse man fotograferen. En na Vermeer kwam hij als vervolg uit bij Rembrandt. "De tijd van Vermeer en Rembrandt was door de toevloed van hugenoten en joden minstens zo multicultureel als de onze. Ik was op zoek naar culturele iconen, beelden die Nederlanders direct associëren met onze nationale identiteit. Ik had al een tijdje zitten loeren naar Rembrandts portret van de Amsterdamse burgemeester Jan Six – mede omdat het uitvoerbaar is. Niet elk schilderij leent zich in mijn ogen voor een fotografische interpretatie. *De Nachtwacht* met

stelling te nemen'

Marokkaanse met aanvraagformulier voor inburgeringscursus bij gelosten raam.

FOTO'S: JAN BANNING

migranten, dat wordt ongelooflijke kitsch of vreselijk barok. Dat wilde ik niet; dat leidt wat af van de inhoud. Het Sixportret heeft een so-
berheid waarop je wilt goed kunt va-
riëren."

Zijn model vond Banning toen hij in opdracht van het Rijksoverheid een fotoserie maakte rond de verbouwing. Eén van de geportretteerden was 'een prachtige Turkse lasser', Banning zocht thuis de basis-
elementen 'bij elkaar – variaties op de rode jas, de handschoenen, het hoofddoek – maakte een opstel-
ling met het juiste achtergrondje en

de juiste lichtinstelling, en viste de man uit de catacomben van het Rijksoverheid. "Ik heb hem mijn plannetje voorgelegd. Hij vond het vreselijk. De derde foto uit de serie, die maar alle waarschijnlijkheid niet veel groter wordt dan vijf à zes, is geïnspireerd op het schilderij *Olympia* van de Franse meester Edouard Manet. Banning koorde zwart en wit om; op zijn 'migrantenverhaal' ligt een jonge Jamaicaanse vrouw op bed, en staat een blanke vrouw met een bloemen achter haar."
"De kwestie die hier nu speelt, de

vreemdelingenpolitiek; het je terugtrekken is je eigen besopen vreselijk. De historische leugens die als propaganda om ons worden uitgespuurd, die spelen natuurlijk ook in andere landen. Ik wilde zelf niet in die 'nationalistische wij' trappen. Daarbij komt dat ik publiceer in andere landen en mijn werk wordt te-
rechtvaardigd in andere landen. Het is dat logisch om me daar ook op te richten."
Het was de bedoeling dat *Marokkaanse met aanvraagformulier voor inburgeringscursus bij gelosten raam* een paar weken gelopen op de cover van het Amerikaanse nieuws-
magazine *Newsweek* zou staan. Maar precies die week overleed Applevoorman Steve Jobs. "Dat is erger voor Jobs dan voor mij, maar evengoed jammer. Mijn serie heeft er wel in gestaan, alleen niet op de

cover. Het interessante van de publicatie is dat de fotografie niet als illustratie bij een verhaal is gebruikt, maar als op zichzelf staand fenomeen. Fotografische omvulde van de fotografie. En de tekst die erbij staat, is mijn artist's statement, zoals ik ook op mijn website staat. Dat is nogal uitzonderlijk."

Banning heeft veel boeken en publicaties op zijn naam staan, bij ontving talrijke nationale en internationale prijzen en zijn werk is tentoongesteld in musea, galeries en op fotofestivals over de hele wereld. Vanaf zaterdag is het te zien in de Amsterdamse Galerie Fontana Fortuna. "Ik werd heel recent door de galerie benoemd, terwijl ik in de VS was. Ik in december wilde tentoonstellen. 'Ik neem aan dat jullie het over december

2012 hebben', mailde ik terug. Het leek me wel erg kort dag. Het bleek toch echt om te gaan. Het leek me wel te veel gedoe, maar mijn zaakwaarnemer is toch gaan kijken en zij was erg enthousiast over de ruimte. Toen dacht ik: laten we dit maar eens gaan doen. Het rare is dat ik nog nooit door een Nederlandse fotogalerierij ben benoemd. Ik werk met een galerie in New York, maar in Nederland had ik er geen. Het was ook niet zoiets; mensen die mijn werk willen kopen, weten me altijd wel te vinden. Het heeft wel consequenties voor de prijzen, die zijn wat omhoog gegaan."

Jan Bannings solo-expositie t/m 25 februari 2012, Galerie Fontana Fortuna, Keizersgracht 105, Amsterdam.
www.fontanafortuna.com

'De Nachtwacht met migranten, dat wordt ongelooflijke kitsch of vreselijke barok; dat wilde ik niet'